

VIERKLANK

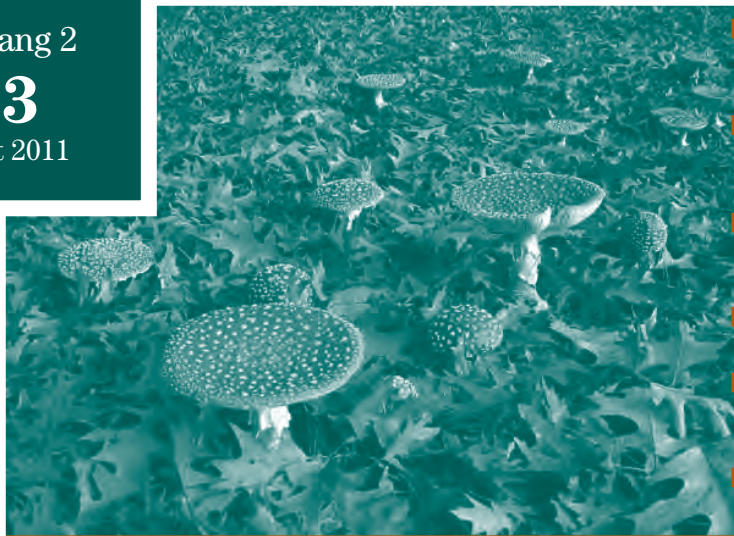
Nieuws & inspiratie

In dit nummer o.a.:

Jaargang 2

nr. 3

Herfst 2011

“We zullen leren beseffen wat we ‘maar’ zijn”

Bericht van de stuurgroep fusie

Johannes XXIII is nog steeds in Nederland

Parochie en kerk van Berkel

Eigenlijk wil ik een Italiaan zijn

Ook Biezenmortel is op weg naar de nieuwe parochie

“We zullen leren beseffen wat we ‘maar’ zijn”

Bisschop Jozef de Kesel van het Belgische Brugge slaat de spijker op zijn kop met onderstaand artikel. Onze kerk wordt steeds kleiner. Daarom is het belangrijk om de handen ineen te slaan en samen te bouwen aan een krachtige, duidelijke en enthousiaste open kerkgemeenschap.

“We zullen beseffen dat we als Kerk niet alles zijn, niet alles weten en niet alles hebben. We zullen nederiger worden, bescheidener, wellicht wat weerlozer maar waarachtig. We zullen leren beseffen wat we ‘maar’ zijn; maar daardoor juist ook beter beseffen wie of wat we zijn. Wellicht is dat de echte vernieuwing van de Kerk en de echte erfenis van het Concilie! En wellicht is dat de geëigende manier om Kerk te zijn in een seculiere wereld”. Dat stelt mgr. Jozef De Kesel, bisschop van Brugge. Volgens mgr. De Kesel zijn er vier perspectieven: een bescheiden Kerk, een kleinere Kerk, een belijdende Kerk en een open Kerk.

Bescheiden Kerk

“Een bescheiden Kerk betekent een Kerk die aanvaardt dat ze niet meer de maatschappelijke positie heeft die zij vroeger heeft gehad, niet alleen feitelijk maar ook van harte, niet als een fatum maar als integrerend deel van haar eigen boodschap en zending. Dat betekent dat het christelijk geloof niet meer maatschappelijk evident is, maar ook niet meer universeel herkenbaar. Dat laatste is moeilijk te aanvaarden, zowel voor de meer behoudende vleugel in de Kerk als voor de meer progressieve richtingen. Maar dat is nu eenmaal onvermijdelijk in een seculiere cultuur”, aldus de Brugse bisschop.

Kleinere Kerk

“In onze samenleving zullen de christenen een vrij representatief deel van de bevolking blijven en, naast de christenen, zijn de moslims dat aan het worden. En naast een vastere kern zullen er ook heel wat mensen zijn die op een heel gedifferentieerde wijze deelnemen aan het leven van de Kerk en niet alle banden hebben verbroken. Maar het is een Kerk die niet meer het overgrote deel van de samenleving vertegenwoordigt. Zij vertegenwoordigt 'n standpunt, 'n mogelijkheid. Goed wetend en beseffend dat er andere standpunten en mogelijkheden bestaan’, stelt mgr. De Kesel.

“Het zal het meest merkbaar zijn in de uitbouw van de territoriale pastoraal. Die was juist in het verleden het teken bij uitstek van een Kerk die alomtegenwoordig was en bijna samenviel met de samenleving zelf. De infrastructuur die we

vanuit het verleden hebben overgeërfd, beantwoordt niet meer aan de reële positie van Kerk en christendom in onze streken. De overal op gang zijnde herstructurering en de vorming van federaties of pastorale eenheden is uiteraard niet de oplossing. Ze is wel noodzakelijk als overgangsmaatregel. En wat ze beoogt is niet een schaalvergroting maar een verkleining. We kunnen gewoon niet meer overal zijn. Wel kunnen overal christenen leven. Ook lijkt het me uiterst belangrijk dat er ook ter plaatse kleinere

groepsvorming mogelijk is waar christenen vanuit een bepaald initiatief of een bepaalde spiritualiteit elkaar steunen en bemoedigen. Maar plaatsen waar de grote christelijke gemeenschap in haar veelheid en verscheidenheid samenkomt en waar alles aanwezig is om van een kerkgemeenschap te kunnen spreken, die plaatsen zullen minder talrijk worden. In die zin dus minder parochies. Het zal vooral in het dossier van kerkgebouwen en de kwestie van hun toekomst of herbestemming zijn dat we pas goed en aan de lijve zullen ondervinden dat de tijden inderdaad veranderd zijn. Het kan niet onze zorg zijn alles te behouden.

Het gaat ook niet om afbouw en liquidatie. Wel gaat het erom dat er een voldoende aantal plaatsen zijn van authentiek christelijk leven dat naar buiten iets uitstraalt’, aldus de bisschop.

Belijdende Kerk

“Het is in de ontmoeting met de ander, dat ik mezelf leer kennen, mijn anders zijn, dus mijn eigenheid”. Volgens mgr.

De Kesel geldt dat ook meer en meer voor de Kerk vandaag en zeker voor die van de toekomst. “Juist in een seculiere en pluralistische cultuur weet de Kerk dat ze niet meer alles en iedereen representeert. Ze vertegenwoordigt ’n standpunt, ’n mogelijkheid”.

Open Kerk

Mgr. De Kesel pleit voor een open Kerk in trouw aan het Concilie. “Niet een Kerk die zich opsluit in haar eigen groot gelijk. Een Kerk die aanvaardt dat ze niet meer universeel herkenbaar en verstaanbaar is. Maar dan ook geen Kerk die zegt ‘het zij dan zo’ en erin berust. In die zin een Kerk die openstaat voor zoekende mensen en hen goed ontvangt. Niet een Kerk die alleen nog relevant is voor het getto der getrouwen. Open ook op de samenleving, met haar moderne en seculiere cultuur. Niet veroordelend en defensief, maar solidair met de mensen van deze tijd, met hun hoop en hun vreugde, met hun verdriet en hun angsten. Een Kerk die participeert aan het maatschappelijk debat en zich inzet voor een menswaardiger wereld.”

COLOFON

VIERKLANK is een uitgave van de vier parochiekernen Berkel – Enschoot – Udenhout – Biezenmortel. Vierklank wordt verspreid onder alle inwoners van de vier dorpen én alle voorkeurparochianen die elders wonen.

Het doel van Vierklank is: een positieve bijdrage te leveren aan de levensvatbaarheid van onze geloofsgemeenschap in de vier parochiekernen, zowel nu als in de toekomst.

Mocht u willen reageren op de inhoud of ontvangst van dit blad dan kunt u dit doen via het parochiesecretariaat.

Heel veel kerkgangers hebben op hun eigen wijze meegewerkt aan de totstandkoming, de verspreiding én de financiering van de Vierklank zodat dit informatiemagazine mogelijk werd.

Redactie:

De redactie van Vierklank is samengesteld uit een afvaardiging vanuit alle vier de parochiekernen:

- Cees van der Poel (Berkel)
- Harold Vugs (Enschoot) secretaris
- Wim Maarse (Udenhout) eindredactie
- Frank Scheffers (Biezenmortel)
- Pastoor Pieter Scheepers (pastoraal team) teamleider

Fotografie:

Masja Vlamincx-Roosen

Ontwerp & vormgeving:

Arjan Robben

Drukwerk: Elka - Tilburg

Johannes XXIII is nog steeds in Nederland

Vaticaanstad 1960: beeldhouwer Pieter d’Hont (1917-1997), beter bekend als de beeldhouwer van o.a. Koningin Juliana, Prinses Beatrix en Kardinaal Alfrink, raakte op een gezamenlijke audiëntie bij Paus Johannes XXIII diep onder de indruk van diens persoon.

Een foto, gemaakt enkele dagen voor het conclaaf in oktober 1958, van Angelo Roncalli (de latere paus Johannes XXIII) in gesprek met de Kardinaal van Florence, Elia Dalla Costa, inspireerde hem tot het maken van drie mensgrote beelden (in Nijmegen, Zwijndrecht en Kerkrade), alsmede enkele kleinere beeldhouwwerken (o.a. in Schijndel en Driebergen) van

Beeld in Nijmegen

de beide eminenties. Alle beelden zijn gebeeldhouwd in de periode 1960-1966. In Nijmegen staat het beeld in de Archipelstraat/Molukkenstraat en in Zwijnd-

recht in het Develpark. Het derde beeld bevindt zich in Kerkrade (Terwinselen) vóór de Onze Lieve Vrouwekerk.

Nog verrassender is het feit dat de drie gemeentebesturen in zojuist genoemde steden én zelfs kerkelijke instanties aldaar, niet op de hoogte waren een Paus in hun midden te hebben.

Mijn toevallige ontdekking kwam tot stand via een foto van het beeld in Terwinselen op de omslag van het informatielabel "Berichten van de broeders van Maastricht", jaargang 39, 2000, nr. 6, met als ondertitel: *Priesters, Terwinselen. Rust van de oude dag...* En dat enkele dagen voor zijn Pauskeuze...

De naam van Paus Johannes XXIII (1958-1963) blijft nog steeds in het nieuws. De fusie van acht parochies in de provincie Utrecht én de fusie van vier parochies in de provincie Noord Brabant hebben beide voor de overkoepelende naam van

de Zalige Paus Johannes XXIII gekozen. De prachtige basiliek in Oudenbosch (de "kleine" Sint Pieter) mag zich, sinds enkele maanden, rijk prijzen met een standbeeld eveneens van deze zeer geliefde Paus Johannes XXIII, dankzij Pastoor Maickel Prasing en een gulle parochiaan.

Na de dood van paus Johannes XXIII in 1963 wilde het Concilie deze paus als het ware al ter plekke heilig verklaren. Waarom? Zijn Geestelijk dagboek is daar het beste bewijs van.

Mijn vrouw en ik voelen het als een voorrecht, ook bij toeval, om al jarenlang bevriend te zijn met de familie Roncalli en met Monseigneur Loris Francesco Capovilla (privé-secretaris van Johannes XXIII), die beiden nog steeds in het geboortedorp van Paus Joannes, in Sotto il Monte in Noord-Italië, bij Bergamo wonen.

F.M. Andringa, Haarlem

Ook Biezenmortel is op weg naar de nieuwe parochie

Lucie van de Pas draait al jarenlang mee in het kerkbestuur van de Biezenmortelse St Josephparochie. Sinds 2003 maakt ze deel uit van het parochiebestuur, tegenwoordig als vice-voorzitter. Met enkele tussenpozen is ze al sinds de jaren zeventig actief voor de parochie. Hoe ervaart zij het groeiproces naar de nieuwe Johannes XXIII-parochie?

Lucie haalt haar herinneringen op aan bijna tien jaar geleden toen Monaldus aangaf naar het klooster in Tilburg te willen verhuizen en gezocht moest worden naar een nieuwe pastor. "We vinden er nog wel één", herhaalt Lucie haar woorden van toen. Dat bleek uiteindelijk ook uit te komen. Pater Sjef van Laarhoven was bereid, na zijn pensionering in de missie, de taken van Monaldus over te nemen. Daarmee zou Biezenmortel er bij leven en welzijn van Pater Sjef weer jarenlang tegen kunnen. Maar als we nu op zoek moesten naar een nieuwe pastor dan zou het toch wel een stuk moeilijker worden beseft Lucie. "Er zijn niet alleen minder priesters beschikbaar maar het is ook goed de krachten te bundelen nu het aantal parochianen terugloopt. We kunnen beter op tijd beginnen. Nu er nog een levendige parochie onder bezielende leiding van onze eigen pastor is hebben we een duidelijke stem in het fusieproces". Lucie denkt dat het er wel zakelijker aan toe zal gaan. Ze heeft pas een boekwerk thuisgekregen; een leidraad voor het fusieproces. "Het deed mij den-

ken aan de opzet van een nieuw bedrijf. Ik hoop niet dat door de aandacht voor de zakelijke en organisatorische kanten de zorg voor de gemeenschap en de medemens naar de achtergrond wordt verdrongen" aldus spreekt Lucie toch haar zorgen uit. "Het persoonlijke contact en de aandacht voor elkaar in de parochie is o zo belangrijk. Ik hoop dat het bestuur van de nieuwe parochie en de diverse werkgroepen de tijd krijgen en nemen om in alle vier de kernen die contacten te leggen". Ondanks het opgaan van de St Josephparochie in een groter geheel verwacht Lucie dat er toch altijd een groepje 'rond de toren' actief blijft om de lijntjes kort te houden. "Zo kwam er vanmorgen een telefoontje van de buurman van onze kerk", licht Lucie toe. "Die zag dat er pannetjes op het dak van de kerk stuk waren. Mijn man Ton is er nu samen met iemand naar toe om het direct op te lossen. We weten wie we in onze gemeenschap om hulp kunnen vragen. Een ander voorbeeld is de actie Kerkbalans. We merken dat wanneer de enveloppen huis aan huis opgehaald worden de opbrengst het

grootst is. In andere parochies doen ze dat al niet meer. Voor dat soort ad hoc vrijwilligerswerk kunnen we in Biezenmortel via het netwerk nog mensen vinden. Het vinden van vrijwilligers voor de werkgroepen die meer tijd kosten is al lastiger. In de nieuwe parochie kunnen we hier de krachten voor bundelen. Het is sowieso prettig om te kunnen overleggen en ervaringen uit te wisselen. Samen kunnen we meer bereiken, maar laten we dan wel de nadruk leggen op het aandacht hebben en zorgen voor elkaar met ons geloof als bindende factor" besluit Lucie.

Frank Scheffers

Informatieavond nieuw te formeren parochie

Op donderdag 14 september jongstleden vond in het leerlandschap van de Wichelroedeschool te Udenhout een informatieve bijeenkomst plaats over de nieuwe Johannes XXIII-parochie.

De vrijwilligers van de Sint Lambertus-parochie van Udenhout en de Sint Josephparochie van Biezenmortel waren hiervoor uitgenodigd door de pastoraatsgroep van de te formeren parochie. Ruim 80 personen hebben daaraan gevolg gegeven. Ook zijn de respectievelijke pastores van Udenhout, Biezenmortel en Berkel-Enschot aanwezig.

De opening wordt verricht door Conny Slenders, lid van de pastoraatsgroep.

Ze is zeer verheugd met de grote opkomst uit beide parochiekernen. Hierna stellen de leden van de pastoraatsgroep zich voor.

Daarna is het woord aan pastoor Pieter Scheepers, nu nog pastoor te Berkel Enschoot maar straks van de nieuwe parochie. pastoor Pieter Scheepers legt uit: "De terugloop in het kerkbezoek is al sinds de jaren 60 aan de gang. Mensen volgen steeds meer hun eigen geweten en denken zelf na over wat geloven voor hen inhoudt. Het gebrek aan priesterroepingen doet zich steeds meer gelden. Pastores moeten vaker ook in andere dan hun eigen parochie voorgaan in de eucharistie en de sacramenten toedienen. Het onderhoud van de gebouwen kan nauwelijks of niet meer uit eigen

middelen gefinancierd worden. Het gevolg is sluitingen van kerken, zowel in de steden als in de dorpen. Deze kentering is niet typisch Nederlands. Zij vindt ook in andere Europese landen plaats. Berkel, Enschoot en Udenhout waren een aantal jaren geleden in gesprek met de bedoeling elkaar beter te leren kennen en waar mogelijk samen te werken. De samenwerking kwam niet van de grond, omdat men dacht voldoende pastores te hebben.

De vier kernen hebben goed onderhouden kerkgebouwen. De parochianen zijn vertrouwd met hun eigen kerk. Het bisdom eist de oprichting van de nieuwe parochie, die wij zelf de naam willen geven van paus Johannes XXIII. Er moet één kerkbestuur komen. "De pastores en de huidige kerkbesturen willen graag zelf vormgeven aan de nieuwe parochie en niet afwachten tot het bisdom alles in detail voorschrijft." De vier kernen blijven hun eigen kerk behouden. Er wordt een stuurgroep gevormd, die het smelten van de vier parochies en het opbouwen van de onderlinge gemeenschap begeleidt en daartoe adviezen uitbrengt. Zij wordt daarin bijgestaan door werkgroepen, die alles in kaart zullen brengen.

Hiervoor zijn mensen uit alle kernen nodig. Het is belangrijk, dat het geloofsleven in de regio doorgaat en behouden blijft wat onze voorouders reeds gedurende 800 jaren hebben opgebouwd. Het leven rondom de kerktorens met zijn eigen cultuur en tradities moet behouden blijven. De gelovige moet zich thuis kunnen voelen. Voor de vier afzonderlijke kernen komt één en hetzelfde pastoraal beleidsplan.

De kerken blijven hun patroonheilige houden. De nabijheid van de eigen pastor wordt gewaarborgd ook in de toekomst. Medio 2012 gaat de parochie nieuwe stijl van start." Hierna geeft zuster Augusta uitleg over de taak van het pastoraats-team. Hierna geeft zuster Augusta uitleg over de taak van het pastoraatsgroep: "Ieder lid heeft een eigen werkveld. Zij hebben zitting voor maximaal twee maal vier jaren. Het team is aanspreekpunt voor de werkgroepen. In de Vierklank hebben we hierover reeds gepubliceerd." In de Vierklank is hierover reeds gepubliceerd.

In zijn afsluitingswoord dankt pastoor Scheepers de aanwezigen voor hun inzet in hun huidige parochie en voor hun aandachtig gehoor deze avond. "Blijf volhouden". Hij wenst hen Gods zegen toe en goede moed.

Wie is de schrijver?

Udenhoutse traditie; de pastoor is automatisch gilde heer van beide schuttersgilden.

Eigenlijk wil ik een Italiaan zijn

(verkorte versie)

In de discussie over de plaats en het functioneren van de kerk publiceert Stijn Fens met regelmaat treffende artikelen. Zo ook over de biecht in het Nederlands Katholieke leven na het tweede Vaticaans concilie en waarom het soms fijner is om een Italiaan te zijn.

Ik had nog nooit gebiecht, maar nu was de verleiding groot. Ik was in Rome, in de Santa Maria Maggiore, een basiliek die vol staat met biechtstoelen. Ik had iets op mijn geweten. Liep al een tijdje rond met iets dat tussen mij en de rest van de mensheid en God stond. Niet iets groots. Geen witwaspraktijken of een verzwegen diefstal. Iets anders. Heeft u niks mee te maken. Een vriend vertelde mij dat hij weer was gaan biechten en dat hem dat zo opluchtte. Met name dan het feit dat de priester hem na zo'n gesprek de absolutie gaf. Voordat ik de biechtstoel binnen zou gaan, keek ik van een afstandje toe hoe anderen mij voorgingen.

Karel van het Reve vertelde ooit de volgende anekdote, die speelt tijdens de Tweede Wereldoorlog. Een Limburgse verzetsgroep heeft een NSB'er te pakken gekregen en wil die executeren. De man heeft Joden verraden en ze willen hem straffen. Bovendien: hem in leven laten zou gevaarlijk kunnen zijn. Maar ja, iemand doodschieten is ook zoiets. Toch eerst maar even langs mijnheer pastoor. De eerwaarde hoort de verzetsstrijders aan. Dit is een serieuze zaak. Hier moet hij over nadenken. Uiteindelijk neemt hij het woord. 'Eigenlijk, mag het niet, maar... doe het toch maar'. 'Eigenlijk' is het meest laffe woord uit onze taal. Het relateert de woorden waarmee het een zin deelt. Misschien zou ik eigenlijk moeten zeggen: 'Eigenlijk is eigenlijk het meest laffe woord uit onze taal'. Het is ook ons meest katholieke woord. Zoiets als de sirene van het geweten en tegelijkertijd het suikerrandje dat de zonde bedekt. Maar nooit helemaal.

Je kunt veel over de rooms-katholieke kerk zeggen, maar de biecht is een geniale uitvinding. Het pakt zoiets ondefinieerbaars als het kwaad bij de kladden en geleidt het langs de weg van de penitentie naar de papierversnipperaar. En het echte leven gaat door. De biecht is een van de zeven sacramenten en bijbels gefundeerd. Op de dag van zijn verrijzenis zegt Jezus tegen de apostelen: 'Als jullie iemand zijn zonden vergeven, dan zijn ze ook vergeven; als jullie ze niet vergeven, dan blijven ze behouden.' Ja en dan krijgt het toch iets dreigends. Dit is niet

de Jezus van het poldermodel. Toch is de biecht een bewijs van de soepele relatie die een katholiek met het echte leven heeft. Het leven is buigbaar, onbreekbaar, en schiet je tekort naar God en medemens, dan valt daar hier op aarde tijdens dit leven nog wat aan te doen. Dit in tegenstelling tot onze reformatorische broeders en zusters. Hun zondige leven zal nooit een soepele lijn worden, maar altijd een kartelrand houden. Wat je ook doet, je schiet altijd tekort en dan wacht ook nog het strenge oordeel van de Allerhoogste. Overgeleverd aan Genade. Hier op aarde valt niets te regelen.

Het is druk bij de biechtstoel van de Nederlandse biechtvader in de Santa Maria Maggiore. De een na de ander nadert de biechtstoel, knielt, slaat een kruisteken en begint het biechtgesprek. Ondertussen bedenk ik hoe ik mijn biecht direct zal beginnen. Ik zal toch moeten beginnen met te zeggen dat ik nog nooit gebiecht heb. Daar ga ik al. De eerste zonde ligt al meteen op tafel. Eigenlijk durf ik het gewoon niet. Misschien wordt die priester wel boos.

Piet Steenkamp, stichter van het CDA, schijnt ooit gezegd te hebben dat de biecht de katholieken een ruim geweten heeft bezorgd. Een briljante uitspraak en een mooi voorbeeld van het pragmatisme dat katholieken en in het bijzonder katholieke politici zo eigen is. 'Eigenlijk kunnen we het niet helpen dat we zo'n ruim geweten hebben', hoor je hem zeggen. 'En we doen er maar mooi ons voordeel mee.' Dit natuurlijk tot afschuw van de broeders en zusters van reformatorische huize. Wij katholieken zijn lapzwanen en maken ons er maar makkelijk vanaf.

Ik eet in Rome bij Claudio. Zijn restaurant ligt op een steenworp afstand van het Vaticaan. Claudio is blij dat ik er ben. "Je komt veel te weinig, ik zie je nooit meer", overdrijft hij. Trots wijst hij op een van zijn zonen. "Waarom heb je hem eigenlijk Karol genoemd?", vraag ik. "Hoe kan je nou zo dom zijn? Naar Karol Woytila, Johannes Paulus II." Natuurlijk, dat ligt voor de hand. Ik kijk naar het

kettinkje met een kruisje eraan dat om Claudio's nek hangt. "Ben je erg gelovig?". Hij komt naast me zitten. Ernstige blik. Hand op mijn schouder. "Het geloof is een gewichtige zaak, daar moet je niet te lichtvaardig over doen. Ik ben aan het leren, misschien dat ik er over een paar jaar iets van begrijp." Aan biechten is hij nog lang niet toe. De meeste Italianen hebben groot ontzag voor paus, kerk en de moraal die zij predikt. Maar die leer is in hun ogen zo verheven dat het al heel knap is als je er ook maar een heel klein beetje aan houdt. Dat is geen relativeren, maar het leven en de leer juist heel serieus nemen. Nederlandse katholieken richten zich meer op dat deel van de leer waar ze zich niet aan houden. Ook Nederlandse katholieken zijn calvinisten. Dat die protestanten dat nog steeds niet doorhebben.

Uiteindelijk heb ik niet gebiecht. Ik heb lang gearzeld, een paar keer aanstalten gemaakt naar het biechthokje te lopen, maar ik heb het niet gedaan. Koudwaterrees, verlegenheid en bang voor een uitbrander. Ik liep de kerk uit, naar het licht toe. Het echte leven wachtte op mij. Maar nog tot lang daarna, ik was al weer in Nederland, zei een stemmetje in mijn hoofd dat ik door niet te biechten een kans gemist had. Ik had een kans gemist. God zou het mij toch niet al te zeer kwalijk nemen?

Eigenlijk zou ik wel een Italiaan willen zijn.

Stijn Fens

Parochie en kerk van Berkel

Bijna 800 jaar bekend

De oudste vermelding van een kerk te Berkel is in een oorkonde uit 1214 met daarin de vermelding van een kapel opgedragen aan de H. Maria en de H. Willibrordus. Het is door gebrek aan bronnen ook niet te zeggen of Willibrordus de hand heeft gehad in de bouw van een Berkelse kapel, laat staan dat hij daar zelf is geweest.

Willibrord overleed op 7 november 737. Als volksheilige genoot hij in de Nederlanden veel verering. Dat was ook in Berkel het geval, getuige een passage uit een brief van pastoor J. van der Bruggen aan de apostolisch vicaris in Den Bosch uit 1786: *“Er moet in Berkel een St. Willibrordusbeeld zijn, dat zedert jaaren, ook mijns ondanks bezocht wierd, en waar bij die gelegenheid, door de perigrims en pelgrimminnen wierd geoffert”*.

Met de oorkonde uit 1214 schonk de hertog van Brabant, Hendrik I, een derde deel van de tiende van Berkel (belasting) aan de kapel van de H. Maria en St. Willibrord te Berkel, om zo in deze kapel niet alleen vaker, maar ook nauwgezetter de Heilige Mis te kunnen vieren tot heil van hemzelf en anderen.

Het bestaan van een oude kapel in Berkel wordt bevestigd door een stenen fundering uit de middeleeuwen onder de huidige kerk. Een gedeelte daarvan kwam in 1983 aan het licht bij graafwerkzaamheden.

Oisterwijk en de parochie Udenhout / Berkel

De St. Willibrorduskapel werd oorspronkelijk vanuit de Oisterwijkse parochiekerk bediend. De Oisterwijkse pastoor of een vervanger was verplicht om er op zondagen de mis op te dragen. De kapel, die waarschijnlijk al van steen is geweest en met stro gedekt, stond op de plaats van de huidige kerk. In de zestiende eeuw had zij drie altaren: van St. Willibrordus, van O. L. Vrouw en van de H. Antonius en Katharina.

Toen Brabant in 1648 Generaliteitsland werd mochten de katholieken de Berkelse kapel niet langer gebruiken. Zij werd gesloten en voortaan kerkten de meeste inwoners van Berkel in de schuurkerk te Udenhout. Pogingen uit 1684 en 1710 om de kapel toegewezen te krijgen als schuurkerk mislukten. De kapelaan van de Udenhoutse was verplicht het grootste deel van zijn inkomsten aan de Oisterwijkse pastoor af te dragen. Ook dopen, trouwen en begraven moest in Oisterwijk gebeuren.

Pas in 1772 lukte het Udenhout en Ber-

kel om zich van de parochie Oisterwijk af te scheiden. De eerste pastoor van de nieuwe parochie was Elias Robben, een geboren Berkelnaar. Men kon nu in de Udenhoutse kerk gedoopt en getrouwd worden. De doden uit Berkel en voor een groot gedeelte ook uit Udenhout werden voortaan bij de Berkelse kapel begraven, omdat er in Udenhout alleen maar een openbare begraafplaats was.

De Berkelse kapel was inmiddels in verval geraakt en op 8 juli 1740 besloten de Staten-Generaal dat het onderhoud ten laste van de dorpskas zou vallen. In 1818 bleek de muur aan de noordzijde uitgezakt te zijn en ook de vloer van de kapel was slecht.

In 1796 verzochten Berkelse ingezetenen de apostolisch vicaris in Den Bosch, om een eigen priester of pastoor in Berkel. Het dorp had echter slechts 332 inwoners waarvan ongeveer 220 communicanten. Volgens vicaris Van Alphen was dat te weinig om in het levensonderhoud van een priester te kunnen voorzien en hij wees het verzoek af.

Zelfstandig

In 1850 verzochten de Berkelnaars, de apostolisch vicaris van Den Bosch, om de kapel tot parochiekerk te verheffen. Er waren toen 400 zielen. Dit maal met meer succes. Op 22 maart 1852 werd Berkel een zelfstandige parochie. De kapel werd verheven tot parochiekerk en onder de eerste pastoor Bernardus van Rijckevorsel werd de parochie onder de

bescherming gesteld van de heilige Willibrordus.

Vanaf dat moment verplaatste de kom van het dorp zich naar de kerk. Tot die tijd stonden daar geen huizen en lag de kapel verlaten tussen de akkers.

Uit opmetingen is bekend dat het een kruiskapel was van zo'n 31 meter lang en 11 meter breed met een eenbeukig schip en aan de westzijde boven de ingang een klokkentorentje. Het gebouw onderging een opknapbeurt. Er kwamen pannen op het dak en in 1857 bouwde architect H. van Tulder er een nieuwe toren aan.

In 1910 werd de kapel afgebroken en vervangen door de huidige kerk.

Het eeuwenoude houten beeldje van St. Willibrordus wordt nog steeds gekoesterd en vanaf zijn sokkel boven de hoofdingang kijkt een manshoog Willibrordusbeeld uit naar de dingen die komen gaan.

Anton van Dorp

Bericht van de stuurgroep fusie

Het zomerreces is al weer voorbij. De draad is weer opgepakt en daarmee zijn de gebruikelijke dagelijkse activiteiten in wonen, werken en school weer hervat. Nieuwe uitdagingen gloren aan de horizon en worden met frisse energie opgepakt. Dit geldt zeker ook voor het fusieproces van onze vier parochies. Na de vakantieperiode hebben de leden van de Stuurgroep Fusie op 29 augustus hun overleg hervat. Na de eerste bijeenkomst van de stuurgroep op 6 januari 2011 hebben de leden elkaar maandelijks ontmoet. Een goede en structurele communicatie met elkaar is immers zeer belangrijk. Want een fusieproces is enerzijds een rationeel, planmatig proces, maar anderzijds spelen toch ook emoties en sentimenten een belangrijke rol. Het is van groot belang dat ieder van de vier parochiekernen en haar parochianen zichzelf straks volwaardig herkend en erkend voelen in het samengaan in onze Zalige Paus Johannes XXIII-parochie.

Waar staan we op dit moment in dit fusieproces?

We zijn begonnen met een zogenaamde sterkte/zwakte-analyse van elke parochie. Daaruit was te lezen dat alle parochies, gelet op de grootte ervan, gelijke tendensen vertonen in kerkbezoek, leeftijdsopbouw, werkgroepen, koren en vrijwilligersbestand. Elke parochie mag rekenen op een grote schare van vrijwilligers, maar door de vergrijzing zien we wel een geleidelijke afname. Iedere parochie kampt met hetzelfde probleem dat jongeren nauwelijks te bereiken zijn. Maar alle parochies zien veel kansen en uitdagingen in de bundeling van elkaars krachten. Het fusieproces wordt vervolgens in twee lijnen uitgezet: de bestuurlijke lijn en de pastorale lijn. De pastorale lijn wordt door de leden van het toekomstige Pastoraal Team verder uitgewerkt en zij coördineren de organisatie van de gehele pastorale zorg voor de nieuwe parochie. De Stuurgroep Fusie neemt de bestuurlijke lijn voor haar rekening. Deze lijn is onderverdeeld in 7 aandachtsgebieden te weten: 1. Inrichting van het bestuur en de bestuurssamenstelling; 2. Parochiesecretariaat; 3. Personeel en Vrijwilligersbeleid; 4. Financiën; 5. Vastgoedbeheer; 6. Communicatie en 7. Begraafplaatsen.

Nu na het zomerreces is het moment aangebroken dat elk aandachtsgebied nader wordt uitgewerkt. Elk lid van de stuurgroep heeft één of meer van deze gebieden ter hand genomen om in de komende maanden, met behulp van de betrokken parochiemedewerkers of parochievrijwilligers, de voor de nieuwe parochie gewenste situatie op papier te krijgen. Dit betekent allereerst inventariseren hoe

elke parochie nu werkt. En dan blijkt dat niet overal op dezelfde manier te gebeuren. Het mooie van deze verscheidenheid is dat we soms wel vier werkwijzen kunnen beoordelen om daaruit het allerbeste samen te brengen tot een zo optimaal mogelijke praktische werkwijze binnen de nieuwe parochie. In bepaalde gevallen is het misschien wel beter om de verscheidenheid juist te handhaven en dat juist die verscheidenheid een kracht van de nieuwe parochie kan zijn.

We streven het doel na om aan het eind van dit jaar voor alle aandachtsgebieden, een inrichtingsadvies, klaar voor de praktijk, afgerond te hebben. Tussendoor komen de voltallige kerkbesturen meermalen bij elkaar om door de stuurgroep te worden bijgepraat over de voortgang en

ontwikkelingen in het fusieproces. Het zijn tussentijdse evaluatiemomenten om de kerkbesturen te informeren en hun mening te vragen over de voortgang. Zij fungeren daarbij als klankbord voor de stuurgroep. Uiteindelijk nemen zij ook het definitieve besluit over de voorgenomen fusie.

Waar staat de werkgroep Financiën op dit moment?

Voor de uitwerking van het aandachtsgebied Financiën hebben de penningmeesters al een aantal keren met elkaar gesproken. De financiële jaarrekeningen van de vier parochies, bestaande uit Balans en Verlies- en Winstrekening, werden in een conceptjaarrekening samengevoegd tot één geheel om een totaalbeeld te krijgen van de financiële positie van de nieuwe parochie. Twee belangrijke conclusies kwamen daaruit naar voren. Als eerste brengen alle parochies een positief vermogen in, de een wel meer dan de ander, waardoor er een belangrijke financiële reserve ontstaat die de nieuwe parochie een gezonde financiële basis geeft om van start te gaan. Deze financiële basis en het feit dat de parochiekerken allemaal in een goede tot zeer goede staat van onderhoud verkeren heeft nu al doen besluiten dat alle parochiekerken bij de fusie gewoon geopend en in functie blijven. Pastoor Scheepers heeft in lokale bijeenkomsten rondom de presentatie van de nieuwe pastoraatsgroep dit al heel duidelijk verwoord. De tweede conclusie is dat er een goed evenwicht bestaat tussen de jaarlijkse inkomsten en uitgaven van de nieuwe parochie. Geen van de vier parochies vertoont in hun eigen jaarrekening zware verliezen of grote winsten. Inkom-

sten en uitgaven zijn redelijk in balans. Ook dit is een belangrijk punt om groen licht te krijgen voor de definitieve fusie. Nu is de volgende taak van de penningmeesters om één gezamenlijke meerjarenbegroting te gaan samenstellen.

Want binnen de inkomsten en uitgaven zijn wel grote verschillen te zien. Deze verschillen ontstaan, doordat de ene parochie andere tarieven hanteert dan de ander, bij de ene parochie vertoont de opbrengst van de actie Kerkbalans een stijging en bij een ander een daling. Maar ook energiekosten, kosten voor de liturgie, koren, werkgroepen, publicaties en vooral opbrengst en kosten van de begraafplaatsen tonen soms grote verschillen. Die samenvoeging van al die verschillen in de meerjarenbegroting vereist dat er een gestructureerde harmonisatie moet komen in de inkomsten en uitgaven van elke parochiekern. Zo zullen de penningmeesters in de komende maanden voorstellen uitwerken om de tarieven voor elke parochiekern op één lijn te brengen. Ook zal bijvoorbeeld, onderzocht gaan worden of de gezamenlijke inkoop van energie tot besparing kan gaan leiden. Ook de vergoedingen voor aan de parochie verrichte diensten dienen op één lijn gebracht te worden. En zo zijn er nog vele punten te noemen. Al met al een stevige klus. Maar de onderlinge sfeer onder de penningmeesters is buitengewoon goed; begripvol en met respect voor elkaars mening. En daarmee kun je een heleboel werk verrichten.

Tiny van Kempen

Lid Stuurgroep Fusie en penningmeester H. Lambertusparochie Udenhout

Wegwijzer in de Z. Johannes XXIII-parochie

Pastoraal team:

P. Scheepers, pr St. Willibrordstraat 3
5056 HS Berkel-Enschot
013 - 533 12 16

G. Looyaard, pr Slimstraat 7
5071 EG Udenhout
013 - 511 12 15

S. van Laarhoven, pr Capucijnenstraat 17
5074 PE Biezenmortel
013 - 511 15 81

A. de Groot, pw Kerkstraat 2
5056 AC Berkel-Enschot
013 - 533 12 15

Website: www.kerksite-beu.nl
www.parochiebiezenmortel.nl

Willibrordusgemeenschap

Kerkgebouw St. Willibrordstraat 1
Pastoraal steunpunt St. Willibrordstraat 3
5056 HS Berkel-Enschot
013 - 533 12 16
Secretariaat geopend op werkdagen
van 09.00 - 12.00 uur
E-mail willibrordus.berkel@home.nl
Bankrekening 1068.04.154

Caeciliagemeenschap

Kerkgebouw Kerkstraat 4
Pastoraal steunpunt Kerkstraat 2
5056 AC Berkel-Enschot
013 - 533 12 15
Secretariaat geopend op werkdagen
van 09.00 - 12.30 uur
E-mail st.caecilia@planet.nl
Bankrekening 1068.04.030

Lambertusgemeenschap

Kerkgebouw Slimstraat 9
Pastoraal steunpunt Slimstraat 7
5071 EG Udenhout
013 - 511 12 15
Secretariaat geopend op werkdagen m.u.v.
woensdag van 12.30 tot 17.00 uur
E-mail lambertusudenhout@home.nl
Bankrekening 15.20.06.400

Josephgemeenschap

Kerkgebouw Capucijnenstraat 14
Pastoraal steunpunt Capucijnenstraat 17
5074 PE Biezenmortel
013 - 511 15 81
Secretariaat via het pastoraal steunpunt
E-mail info@parochiebiezenmortel.nl
Bankrekening 1520.04.750